

Dienstverlening openbare bibliotheken rondom voor- en vroegschoolse educatie

Onderzoeksresultaten BOP-enquête VVE, 2016

Augustus 2017

Colofon

Uitgever

Koninklijke Bibliotheek
Prins Willem-Alexanderhof 5
2595 BE Den Haag

Informatie
bop@kb.nl

© Koninklijke Bibliotheek, Den Haag 2017

Samenvatting

Het onderzoek 'Dienstverlening openbare bibliotheken rondom voor- en vroegschoolse educatie' brengt in kaart hoe de dienstverlening van openbare bibliotheken eruit ziet voor de doelgroep 0- tot 4-jarigen. Daarbij is specifiek aandacht geschonken aan het landelijke programma BoekStart, in zowel de variant BoekStart voor baby's als BoekStart in de kinderopvang.

In totaal hebben 135 (basis)bibliotheken meegedaan aan het onderzoek, dat is uitgezet via het bibliotheekonderzoekplatform (BOP). Uit de BOP-enquête blijkt dat deze bibliotheken een breed scala aan leesbevorderende activiteiten en programma's voor 0- tot 4-jarigen aanbieden. Vrijwel alle responderende bibliotheken doen mee aan De Nationale Voorleesdagen en BoekStart voor baby's, evenals in 2015. Daarnaast neemt circa driekwart van de deelnemende bibliotheken deel aan BoekStart in de kinderopvang en organiseert 61% losse voorleesbijeenkomsten (zonder vast programma). Negen op de tien bibliotheken bieden training en ondersteuning aan op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie, dit aanbod wordt voornamelijk door de bibliotheken zelf georganiseerd.

Een collectie voor 0- tot 4-jarigen behoort tot het essentiële aanbod van bibliotheken rondom voor- en vroegschoolse educatie. Vrijwel alle bibliotheken die deelnemen aan BoekStart voor baby's, hebben een dergelijke collectie. Ook een speciaal voor baby's ingerichte boekenhoek en voorlichting voor ouders behoren vaak tot het aanbod van producten en diensten in het kader van BoekStart.

De bibliotheken werken met veel en diverse partnerorganisaties samen op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie. Gemeenten en consultatiebureaus zijn op dit vlak de meest belangrijke partners, zowel

voor de verspreiding van brieven om ouders te informeren over Boekstart voor baby's, als in formele afspraken. Ook met kinderopvanginstellingen worden door veel bibliotheken formele afspraken gemaakt rondom voor- en vroegschoolse educatie. De formele afspraken met de samenwerkingspartners betreffen met name de doorverwijzing naar de bibliotheek. De meeste formele afspraken met gemeenten zijn specifiek gekoppeld aan het beleidsonderwerp voor- en vroegschoolse educatie, of wat meer generieke thema's als onderwijs en cultuur.

Het meest ervaren knelpunt bij de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie is onvoldoende personele bezetting. Circa vier op de tien bibliotheken zet minder dan 1 fte in voor deze doelgroep. Deze fte's worden veelal vervuld door een educatief specialist of BoekStartcoördinator. Veel bibliotheken kunnen ook niet benoemen hoeveel fte wordt ingezet voor de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie (42%). Naar verwachting zijn de uren bij veel bibliotheken niet opgenomen in het beleid en is er geen sprake van geormerkte uren.

Ter bekostiging van de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie hebben de meeste bibliotheken budget vrijgemaakt in de reguliere begroting. Daarnaast wordt regelmatig gebruik gemaakt van specifieke bijdragen van gemeenten, die vaak bovenop de reguliere financiering wordt ontvangen - of een combinatie van deze twee en Kunst van Lezen. Onvoldoende financiering wordt door 59% van de bibliotheken benoemd als knelpunt in de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie.

1. Inleiding

Door het aanbieden van taalstimulerings- en leesbevorderingsprogramma's dragen bibliotheken bij aan educatie van 0- tot 4-jarigen, bekend onder de naam voor- en vroegschoolse educatie. In deze programma's wordt aandacht geschonken aan de ontwikkeling van de woordenschat, (interactief) voorlezen en leesplezier. Bibliotheken bieden hiermee ondersteuning aan onder meer scholen, ouders, consultatiebureaus, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven bij het vormgeven van een leesbevorderingsaanpak.

Het onderzoek 'Dienstverlening openbare bibliotheken rondom voor- en vroegschoolse educatie' brengt in kaart hoe deze dienstverlening van openbare bibliotheken voor 0- tot 4-jarigen er uit ziet. Het onderzoek biedt inzicht in de maatschappelijke functie die zij voor deze doelgroep vervult. Dit inzicht is belangrijk voor de evaluatie van de verschillende programma's en voor de verantwoording aan de verschillende stakeholders over de aangeboden activiteiten.

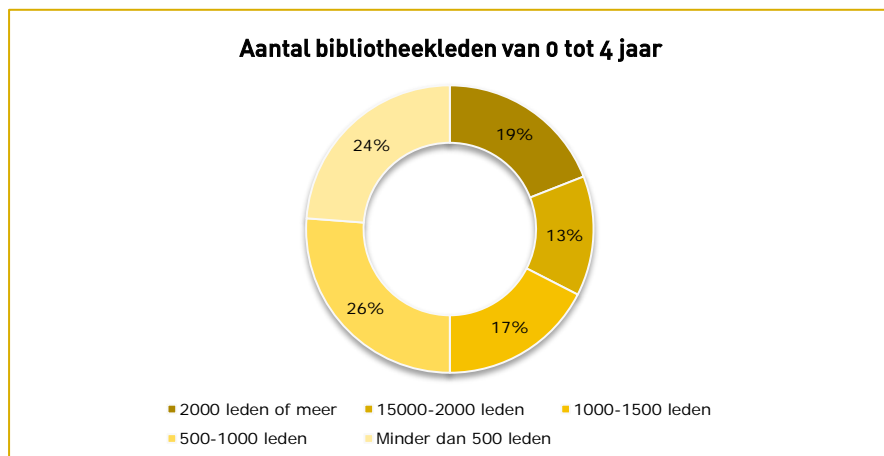
In dit onderzoek is specifiek aandacht geschonken aan 'BoekStart', een landelijk programma van Kunst van Lezen, dat (voor)lezen met baby's en peuters stimuleert. Het programma omvat twee onderdelen:

- a) 'BoekStart voor baby's', dat zich richt op de ouders van baby's en
- b) 'BoekStart in de kinderopvang', dat zich richt op het stimuleren van voorlezen aan baby's en peuters in kinderdagverblijven en peuterspeelzalen.

In deze rapportage worden de belangrijkste bevindingen van de 'BOP-enquête VVE, 2016' gepresenteerd. Vorig jaar is met deze enquête de stand van zaken geïnventariseerd. In lijn met de ontwikkeling van de programma's is ook de vragenlijst geoptimaliseerd voor de verdere monitoring. Hierdoor zijn de resultaten over 2015 en 2016 niet één op

één met elkaar vergelijkbaar. Waar mogelijk worden de resultaten in deze rapportage tekstueel vergeleken met de meting over 2015.

De in deze rapportage gepresenteerde resultaten hebben betrekking op 135 van de 152 benaderde (basis)bibliotheken (89% respons). Hoewel de bibliotheken onderling sterk van omvang en karakter van elkaar verschillen, kunnen op hoofdniveau uitspraken voor de totale populatie gedaan worden. Interessante verschillen tussen diverse typen bibliotheken worden in dit rapport tekstueel benoemd, maar zijn van indicatieve waarde.

Figuur 1 Bibliotheekleden van 0 tot 4 jaar in het werkgebied van de bibliotheek (Selectie: alle bibliotheken / N: 126)

Aandeel leden t.o.v. inwoners		Aandeel nieuwe leden	
Minder dan 25% van de inwoners	19%	Minder dan 10% van de inwoners	12%
25-30% van de inwoners	21%	10-14% van de inwoners	49%
30-35% van de inwoners	21%	14-17% van de inwoners	26%
35-40% van de inwoners	14%	17-20% van de inwoners	7%
40% van de inwoners of meer	25%	20% van de inwoners of meer	5%
Gemiddeld	33%	Gemiddeld	14%

Tabel 1 Aandeel leden en nieuwe leden t.o.v. het aantal inwoners van 0 tot 4 jaar in het werkgebied (Selectie: alle bibliotheken / N leden: 126; N nieuwe leden: 121)

Aandeel nulleners		Aandeel afhakers	
Minder dan 30% van de leden	18%	Minder dan 5% van de leden	56%
30-35% van de leden	9%	5-10% van de leden	11%
35-40% van de leden	13%	10-15% van de leden	18%
40-50% van de leden	33%	15-25% van de leden	6%
50% van de leden of meer	27%	25% van de leden of meer	8%
Gemiddeld	41%	Gemiddeld	7%

Tabel 2 Aandeel nulleners en afhakers t.o.v. het aantal leden van 0 tot 4 jaar in het werkgebied (Selectie: alle bibliotheken / N nulleners: 115; N afhakers: 109)

2. Doelgroep, leden en uitleningen

Doelgroep voor- en vroegschoolse educatie: 696 duizend kinderen

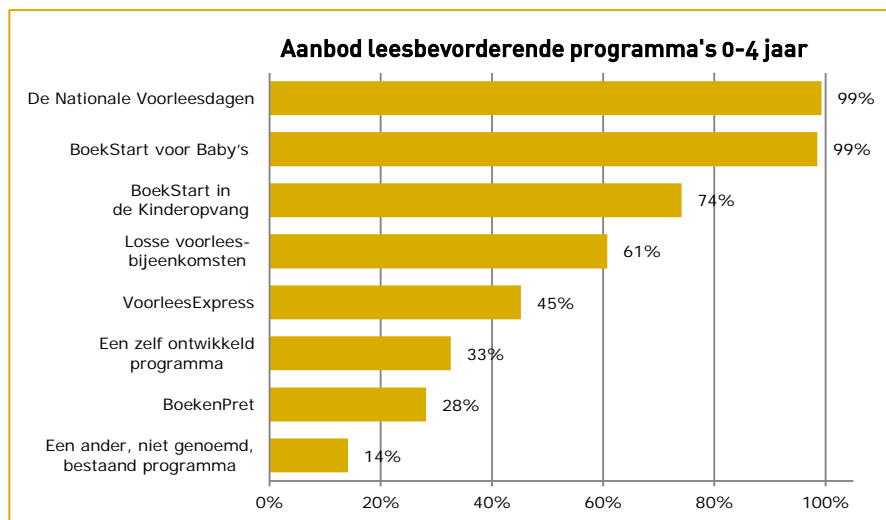
Op 1 januari 2016 waren er 696 duizend kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar in Nederland¹. Deze kinderen behoren tot de doelgroep van de voor- en vroegschoolse educatie van de bibliotheek. Er zijn geen landelijke gegevens over het aantal bibliotheekleden in deze leeftijd; (nog) niet alle bibliotheken leveren de gegevens aan via het landelijke datawarehouse (DWH). In dit onderzoek is daarom specifiek gevraagd naar deze aantallen: 126 van de 135 deelnemende bibliotheken hebben deze data aangeleverd. Het aantal leden van 0 tot 4 jaar en het aandeel leden t.o.v. het aantal inwoners varieert sterk per bibliotheek. Gemiddeld is 33% van de doelgroep lid, vergelijkbaar met 2015 (32%)².

Aandeel nieuwe leden, nulleners en afhakers in lijn met 2015

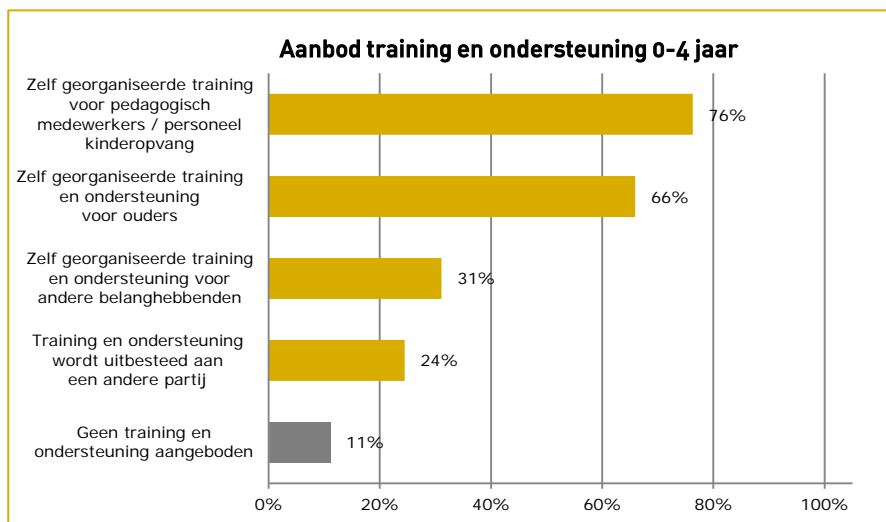
Gemiddeld is 14% van de inwoners tussen de 0 en 4 jaar in 2016 ingeschreven als nieuw bibliotheeklid. In 2016 is het lidmaatschap voor 7% van de leden in deze leeftijdscategorie beëindigd. Circa vier op de tien leden van 0 tot 4 jaar is nullener (41%) en heeft in het afgelopen jaar niets geleend. Het aandeel nulleners is weliswaar hoog, maar dat is deels te verklaren door het feit dat veel ouders niet zozeer komen om boeken te lenen (die kopen ze of lenen ze op hun eigen pas), maar voor de activiteiten. Ouders komen daardoor wel naar de bibliotheek, ook al lenen ze geen materialen. Door al vroeg lid te worden, zijn de kinderen al wel bekend met de bibliotheek en naarmate zij ouder worden, verandert vaak ook hun leengedrag. In vergelijking met de meting over 2015 is het aandeel nieuwe leden (14%), nulleners (44%) en afhakers (7%) nagenoeg gelijk gebleven.

¹ Bron: CBS, StatLine.

² Bij de interpretatie van deze vergelijkingen dient rekening gehouden te worden met een foutmarge van 5%. Minimale verschillen worden derhalve met voorzichtigheid geïnterpreteerd.

Figuur 2 Welk leesbevorderende programma's voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar organiseert uw bibliotheek? (Selectie: alle bibliotheken / N: 135)

Figuur 3 Welke vormen van training en ondersteuning biedt uw bibliotheek aan op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie voor 0 tot 4 jaar? (Selectie: alle bibliotheken / N: 135)

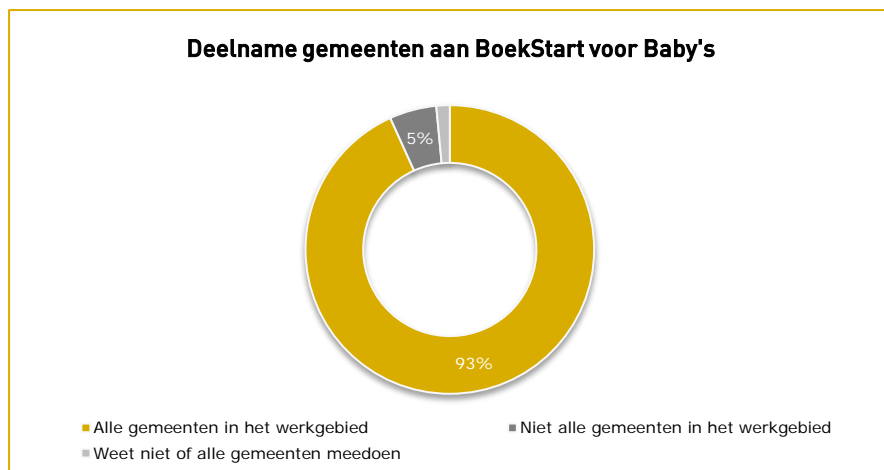
3. Leesbevordering: activiteiten en programma's

Nationale Voorleesdagen en BoekStart meest georganiseerd

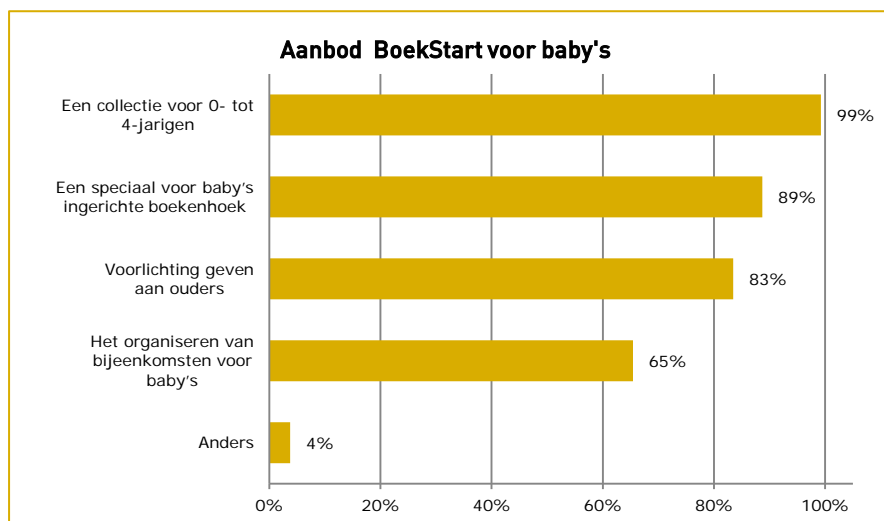
Bibliotheken organiseren een breed scala aan leesbevorderende activiteiten en programma's voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Vrijwel alle 135 responderende bibliotheken doen mee aan De Nationale Voorleesdagen en BoekStart voor baby's, evenals in 2015 (resp. 98% en 99%). Daarnaast neemt circa driekwart van de bibliotheken deel aan BoekStart in de kinderopvang en organiseert 61% losse voorleesbijeenkomsten (zonder vast programma).

Training en ondersteuning

Negen op de tien bibliotheken bieden training en ondersteuning aan op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie voor 0 tot 4 jaar (vergelijkbaar met 2015: 90%). De meeste van deze bibliotheken, organiseren de training en ondersteuning zelf. Drie op de vier bibliotheken organiseren trainingen voor pedagogisch medewerkers en personeel uit de kinderopvang, zoals interactief voorlezen, cursus Voorleescoördinator en Digidreumes. Twee op de drie bibliotheken organiseren trainingen en ondersteuning voor ouders (66%), bijvoorbeeld workshops of inloopbijeenkomsten over interactief lezen, media-opvoeding, inspiratiebijeenkomsten en ouderavonden. Een kwart van de bibliotheken besteedt training en ondersteuning rondom voor- en vroegschoolse educatie uit aan een andere partij. Eén op de tien bibliotheken biedt geen enkele vorm van training en ondersteuning, dit zijn voornamelijk bibliotheken met een relatief klein werkgebied (minder dan 50.000 inwoners).

Figuur 4 *Doen alle gemeenten in uw werkgebied mee aan BoekStart voor baby's? (Selectie: bibliotheken die BoekStart voor baby's organiseren / N: 133)*

Figuur 5 *Welke producten en diensten biedt uw bibliotheek in het kader van BoekStart? (Selectie: bibliotheken die BoekStart voor baby's organiseren / N: 133)*

4. BoekStart

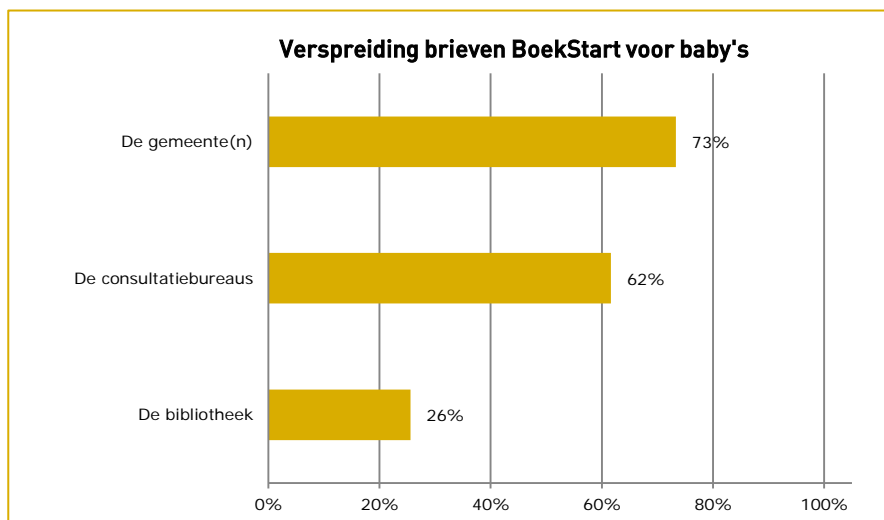
BoekStart is één van de meest wijdverspreide leesbevorderingsprogramma's van bibliotheken in Nederland. In juni 2017 namen 152 (basis)bibliotheken³ deel aan BoekStart voor baby's en 130 aan BoekStart in de kinderopvang. In de enquête geeft 99% van de bibliotheken aan deel te nemen aan BoekStart voor baby's. Het werkgebied van deze bibliotheken beslaat zo'n 350 verschillende gemeenten⁴. In 93% van de gevallen nemen alle gemeenten in het werkgebied van de bibliotheek deel aan BoekStart voor baby's. BoekStart in de kinderopvang wordt door 74% van de bibliotheken georganiseerd, evenals in 2015. Deze bibliotheken zijn actief in circa 295 verschillende gemeenten en werken gemiddeld met 16 verschillende kinderopvanginstellingen samen.

Collectie en boekenhoek kenmerkend voor aanbod BoekStart

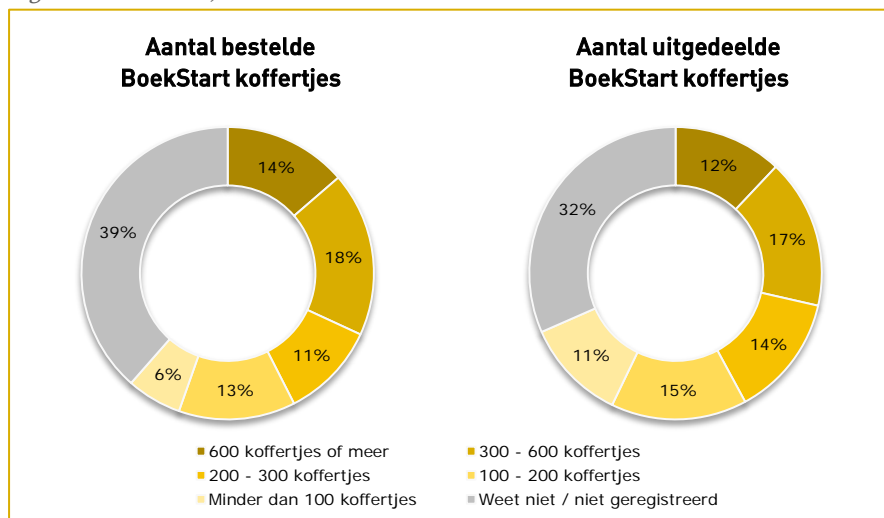
Vrijwel alle bibliotheken die BoekStart voor baby's organiseren, bieden een collectie voor 0- tot 4-jarigen aan. Daarnaast biedt het merendeel van deze bibliotheken een speciaal voor baby's ingerichte boekenhoek (89%) en voorlichting voor ouders (83%) aan. Bijeenkomsten voor baby's worden weliswaar regelmatig georganiseerd (65%), maar maken nog niet in alle bibliotheken standaard onderdeel uit van het aanbod. Voorlichting en bijeenkomsten worden minder vaak aangeboden door bibliotheken met een relatief klein werkgebied (in aantal inwoners).

³ Bron: Feitenrelas 2017, Kunst van Lezen.

⁴ De werkgebieden van bibliotheken volgen niet altijd de gemeentegrenzen. In 2016 telde Nederland 390 gemeenten (Bron: CBS, StatLine).

Figuur 6 Welke instanties in uw werkgebied versturen of reiken de BoekStart brieven uit aan ouders van pasgeboren baby's? (Selectie: bibliotheken die BoekStart voor baby's organiseren / N: 133)

Figuur 7 Hoeveel BoekStart koffertjes heeft uw bibliotheek besteld en uitgedeeld? (Selectie: bibliotheken die BoekStart voor baby's organiseren / N: 133)

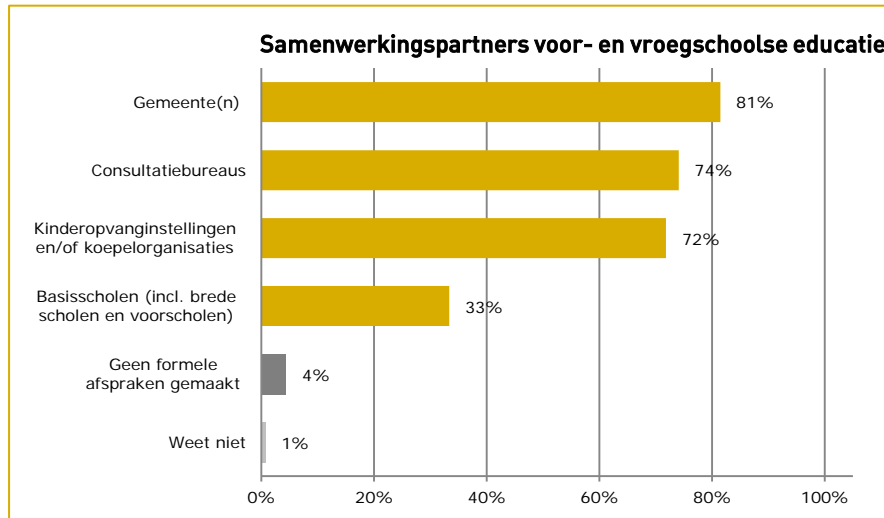
Meestal de gemeente die BoekStart-brieven verspreid

Ouders worden in het kader van BoekStart voor baby's op verschillende manieren benaderd. De bibliotheken geven ook aan dat de BoekStart-brieven door meer dan één instantie verspreid worden. In het werkgebied van de meeste bibliotheken informeren de gemeenten de ouders/verzorgers per brief over het programma (73%). Ook worden de brieven vaak door consultatiebureaus verspreid (62%). In een kwart van de gevallen draagt de bibliotheek zelf zorg voor de verspreiding. Deze resultaten zijn niet één op één vergelijkbaar met de vorige meting, omdat de verspreiding van de brieven destijds specifiek per gemeente is geregistreerd. Desondanks kan wel geconcludeerd worden dat de resultaten in lijn liggen met de meting over 2015: toen werden de brieven in de meeste gemeenten ook door de gemeente zelf verspreid, gevolgd door de consultatiebureaus.

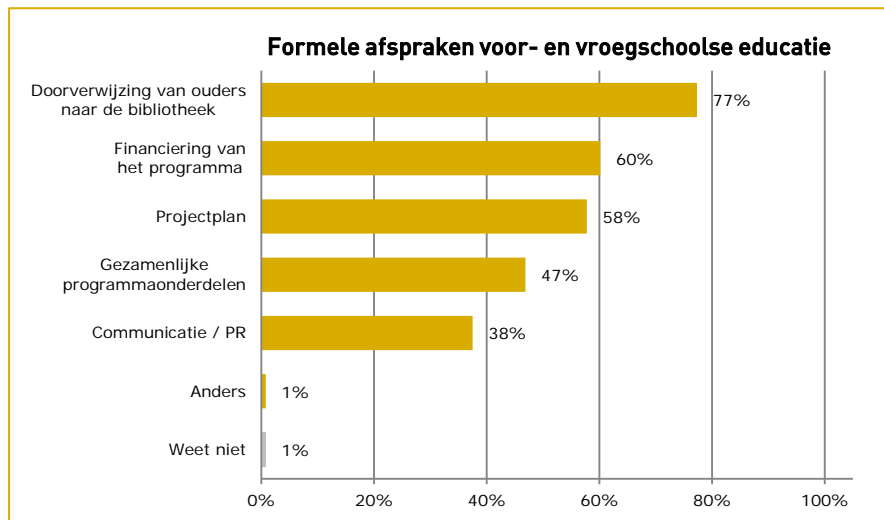
Aantal bestelde en uitgedeelde BoekStart koffertjes voor één op de drie bibliotheken onbekend

In 2016 zijn circa 56.500 koffertjes verzonden naar bibliotheken⁵. Wanneer de bibliotheken die BoekStart voor baby's organiseren gevraagd worden naar het aantal bestelde en uitgedeelde BoekStart koffertjes, valt op dat circa een derde geen aantallen te noemen. Het bijhouden van deze aantallen is één van de meest eenvoudige manieren om het bereik van BoekStart te meten. De bibliotheken die wel een inschatting kunnen maken van het aantal koffertjes, hebben in 2016 gemiddeld rond de 400 koffertjes uitgedeeld.

⁵ Bron: Feitenrelaas 2017, Kunst van Lezen.

Figuur 8 Met welke partners heeft u formele afspraken gemaakt over samenwerking rondom voor- en vroegschoolse educatie? (Selectie: alle bibliotheken / N: 135)

Figuur 9 Waar gaan deze afspraken over? (Selectie: bibliotheken die formele afspraken gemaakt hebben over samenwerking rondom voor- en vroegschoolse educatie / N: 128)

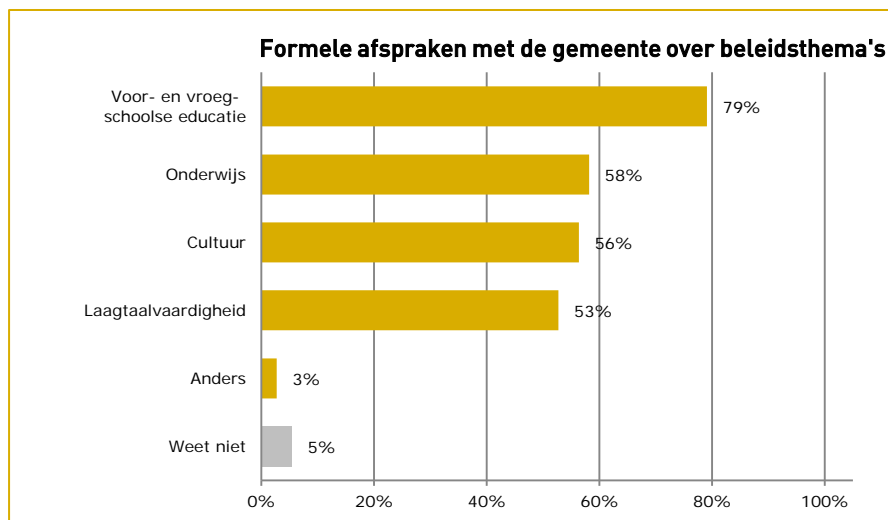
5. Samenwerkingspartners en beleid

Veel samenwerking met gemeenten en consultatiebureaus

Bibliotheken werken met veel en diverse partnerorganisaties samen op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie. Gemeenten (81%), consultatiebureaus (74%) en kinderopvanginstellingen en/of koepelorganisaties (72%) zijn op dit vlak de meest belangrijke partners. Daarnaast heeft een derde van de bibliotheken afspraken over samenwerking gemaakt met basisscholen, inclusief brede scholen en voorscholen (33%).

Meest formele afspraken betreffen doorverwijzing bibliotheek

De formele afspraken (inspanningsverplichting) die de bibliotheken gemaakt hebben met de diverse samenwerkingspartners, betreffen voornamelijk de doorverwijzing naar de bibliotheek (77%). Daarnaast betreffen de formele afspraken veelal de financiering van het programma (60%) - meestal vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst - en het projectplan (58%). Afspraken over gezamenlijke programmaonderdelen worden met name vaak gemaakt door bibliotheken die samenwerken met kinderopvanginstellingen en basisscholen. Deze afspraken worden veelal vastgelegd in een voorleesplan, één van de bouwstenen van BoekStart in de kinderopvang waarmee borging van het programma wordt bewerkstelligd.

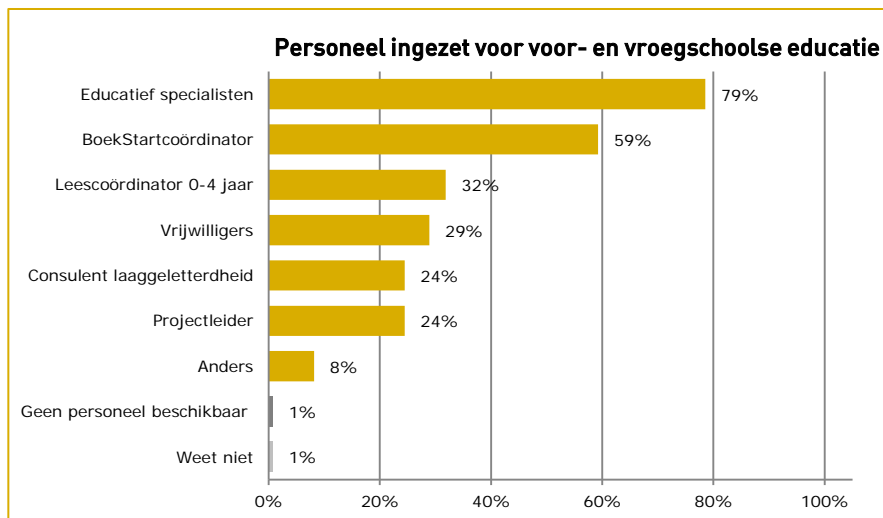

Figuur 10 Aan welke beleidsonderwerpen van de gemeente is uw dienstverlening gekoppeld? (Selectie: bibliotheken die formele afspraken rondom voor- en vroegschoolse educatie gemaakt hebben met gemeenten / N: 110)

Beleid voor- en vroegschoolse educatie sluit aan op breed scala beleidsterreinen van gemeenten

De 135 bibliotheken die hebben meegedaan aan de enquête hebben gezamenlijk (delen van) zo'n 350 verschillende gemeenten⁶ in hun werkgebied. Figuur 10 maakt duidelijk aan welke beleidsonderwerpen van de gemeente de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie is gekoppeld. De meeste bibliotheken die formele afspraken hebben gemaakt met gemeenten, hebben daarin specifiek het beleidsonderwerp voor- en vroegschoolse educatie (79%) gedefinieerd. Daarnaast is de dienstverlening relatief vaak gekoppeld aan de beleidsonderwerpen onderwijs (58%), cultuur (56%) en laagtaalvaardigheid (53%).

⁶ De werkgebieden van bibliotheken volgen niet altijd de gemeentegrenzen. In 2016 telde Nederland 390 gemeenten (Bron: CBS, StatLine).

Figuur 11 Welke functies heeft uw bibliotheek beschikbaar voor de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie? (Selectie: alle bibliotheken / N: 135)

Aantal fte	Opleidingsniveau
Minder dan 1 fte	MBO 14%
1-2 fte	HBO 69%
2 -5 fte	WO 8%
5 fte of meer	Weet ik niet 9%
Weet ik niet	42%

Tabel 3 Kunt u aangeven hoeveel fte per week beschikbaar is voor de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie en hoeveel medewerkers met een bepaald opleidingsniveau in dit kader werkzaam zijn in de bibliotheek? (Selectie: bibliotheken die educatief specialisten, BoekStartcoördinator, leescoördinator, consulent laaggeletterdheid of projectleider inzetten voor de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie / N: 131)

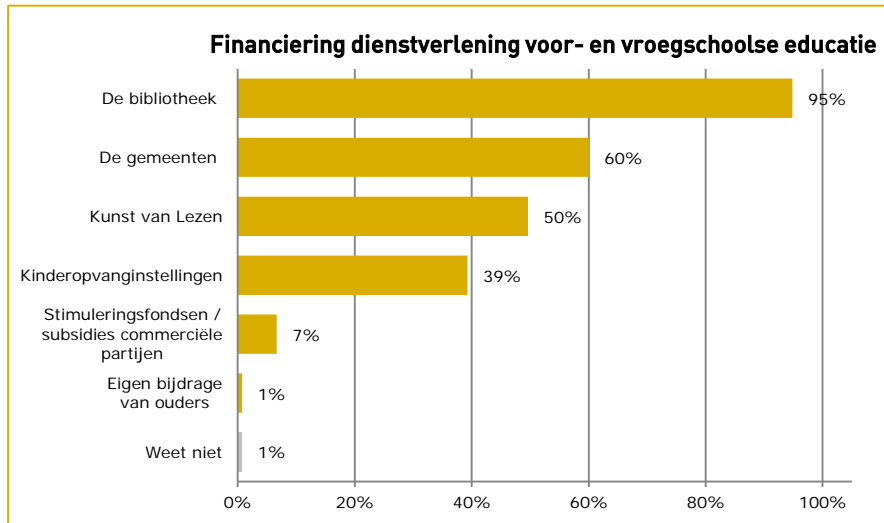
6. Personeel

Voornamelijk educatief specialisten ingezet

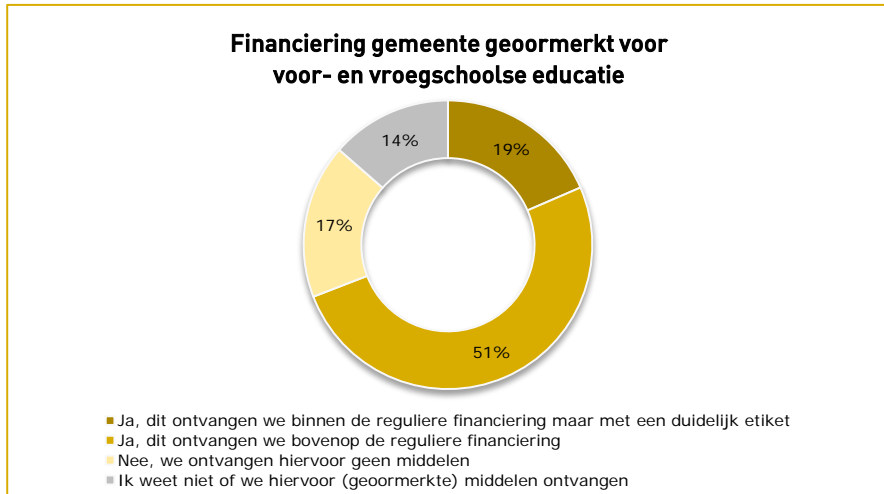
Van de 135 responderende bibliotheken zet 98% specifiek personeel in voor het thema voor- en vroegschoolse educatie. Meestal is dit een educatief specialist (79%) of een BoekStartcoördinator (59%). Ook leescoördinatoren (32%), vrijwilligers (29%), consultants laaggeletterdheid (24%) en projectleiders (24%) worden ingezet voor de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie.

Minimaal aantal fte ingezet voor voor- en vroegschoolse educatie

Circa vier op de tien bibliotheken weten niet te benoemen hoeveel fte wordt ingezet voor de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie (42%). Naar verwachting zijn de uren voor voor- en vroegschoolse educatie bij veel bibliotheken niet opgenomen in het beleid en zijn er geen geormerkte uren beschikbaar voor deze dienstverlening. Het merendeel van de bibliotheken die hier wel antwoord op kunnen geven, zet minder dan 1 fte in voor de dienstverlening (40%). De verschillen tussen de bibliotheken en diverse functies zijn echter groot. De educatief specialisten vervullen gemiddeld meer fte dan de andere functies in het kader van voor- en vroegschoolse educatie. Het personeel dat ingezet wordt voor de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie, is veelal HBO-geschoold.

Figuur 12 Uit welke bronnen wordt uw dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie gefinancierd? (Selectie: alle bibliotheken / N: 135)

Figuur 13 Zijn de middelen die u van uw gemeente ontvangt geormerkt voor voor- en vroegschoolse educatie? (Selectie: bibliotheken waarvan de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie wordt gefinancierd door de gemeenten / N: 81)

7. Financiën

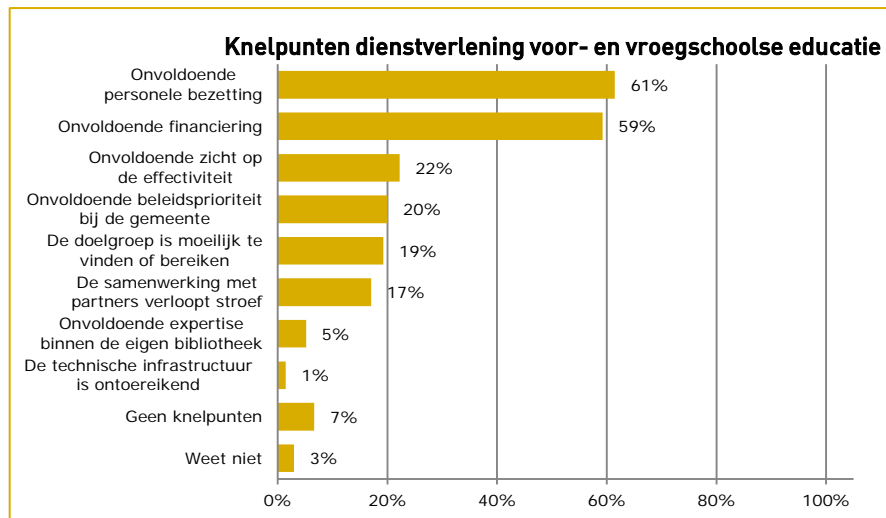
Voor- en vroegschoolse educatie veelal uit regulier budget gefinancierd

Veruit de meeste van de responderende bibliotheken hebben budget vrijgemaakt in de reguliere begroting ter bekostiging van de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie (95%). Ruim een derde van deze bibliotheken weet echter niet hoeveel budget de bibliotheek heeft vrijgemaakt voor de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie (39%). Tevens wordt relatief vaak gebruik gemaakt van specifieke bijdragen van gemeenten (60%) en Kunst van Lezen (50%). De helft van de bibliotheken die een bijdrage ontvangen van de gemeenten, ontvangt deze bijdrage bovenop de reguliere financiering (51%).

Meerdere financieringsbronnen is de norm

Vrijwel alle responderende bibliotheken gebruiken meerdere financieringsbronnen om de activiteiten in het kader van voor- en vroegschoolse educatie te bekostigen. Steeds vaker vragen bibliotheken de deelnemende kinderopvanginstellingen om een bijdrage in de kosten, omdat deze ook belang hebben bij deelname aan BoekStart in de kinderopvang.

Meestal betreft de financiering een combinatie van budget vrijgemaakt in de reguliere begroting en, ofwel een specifieke bijdrage van gemeente(n), (als het gaat om twee financieringsbronnen), of een combinatie van deze twee en Kunst van Lezen (als het gaat om drie of meer financieringsbronnen). Bibliotheken die slechts één financieringsbron hebben, maken meestal gebruik van budget vrijgemaakt in de reguliere begroting.

Figuur 14 Kunt u de drie meest voorkomende knelpunten aangeven bij de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie? (Selectie: alle bibliotheken / N: 135)

8. Knelpunten en kansen

Personele bezetting en financiering grootste obstakels

Het meest voorkomende knelpunt bij de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie is de personele bezetting (61%). Met name bibliotheken die minder dan 1 fte beschikbaar hebben voor de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie, ervaren onvoldoende personele bezetting als knelpunt. Ook onvoldoende financiering (59%) wordt vaak als knelpunt in de dienstverlening benoemd. Dit wordt relatief vaak als knelpunt ervaren door bibliotheken met een groot werkgebied (meer dan 100.000 inwoners).

Circa één op de vijf bibliotheken erkent onvoldoende zicht te hebben op de effectiviteit van de dienstverlening rondom voor- en vroegschoolse educatie. Dit inzicht wordt reeds geboden met de metingen die vanuit het Bibliotheekonderzoeksplatform (BOP) en de Monitor BoekStart worden uitgevoerd, maar blijktbaar zijn deze metingen nog onvoldoende bekend in het veld en bij het eigen management. Het gebruik van deze instrumenten biedt kansen om verbetering aan te brengen in de effectiviteit van het VVE beleid. Ook bij BoekStart in de kinderopvang is het opbrengstgericht werken met de PDCA cyclus van belang voor de structurele aanpak, net als bij de Bibliotheek op school.

Technische toelichting

Enquête

De onderzoeksgegevens gebruikt in dit rapport zijn gebaseerd op enquêtegegevens die via het Bibliotheekonderzoeksplatform (BOP) zijn verzameld. De enquêtes zijn afgenomen in de periode 13 maart tot en met 12 mei 2017. Tenzij anders vermeld, hebben de gegevens betrekking op het kalenderjaar 2016.

Tenzij anders vermeld, hebben de gegevens betrekking op het kalenderjaar 2016. De vragenlijst voor dit onderzoek is opgesteld door de afdeling Onderzoek van de Koninklijke Bibliotheek, in afstemming met verschillende experts die binnen het bibliotheekveld werkzaam zijn binnen het domein voor- en voegschoolse educatie. Deze vragenlijst is gebaseerd op de meting voor- en voegschoolse educatie over het kalenderjaar 2015 en geoptimaliseerd naar aanleiding van de vorige rapportage en recente ontwikkelingen in het beleid. Derhalve is het niet mogelijk om alle resultaten in dit rapport met de voorgaande meting te vergelijken. Waar mogelijk is deze vergelijking in het rapport tekstueel gemaakt.

Populatie en respons

Via het BOP zijn 152 basisbibliotheken per e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. Binnen de veldwerkperiode is de vragenlijst volledig ingevuld door 135 van deze bibliotheken. In vergelijking met de voorgaande meting is het aantal deelnemende bibliotheken toegenomen (respons: 89% vs. 81%). De oorzaken van (item) non-respons zijn uiteenlopend, maar doorgaans niet gerelateerd aan intensiteit van de dienstverlening rondom voor- en voegschoolse educatie.

De genoemde cijfers en percentages in deze rapportage hebben betrekking op de 135 bibliotheken die gerespondeerd hebben. Deze resultaten zijn - met een betrouwbaarheidsniveau van 95% en een foutmarge van 5% - representatief voor de totale populatie.

Kwaliteit van de cijfers

Gedurende de analyses van de data bleek de kwaliteit van de gegeven antwoorden op sommige vragen niet voldoende om (als representatieve cijfers) in deze rapportage te presenteren. De response op enkele vragen bleek ontoereikend, onder andere door inconsistenties in antwoorden, onvoldoende kennis om specifieke vragen te beantwoorden en selectievragen met een beperkt aantal waarnemingen.

In deze rapportage wordt op totaalniveau duiding gegeven aan de resultaten. Waar mogelijk worden interessante verschillen tussen diverse typen bibliotheken tekstueel benoemd. De bibliotheken zijn getypeerd naar aantal inwoners in het werkgebied; hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen bibliotheken in de klassen S (< 50.000 inwoners), M (50.000- 100.000 inwoners), L (100.000-200.000 inwoners) en XL (> 200.000 inwoners). Vanwege het beperkte aantal waarnemingen per categorie is de waarde van deze uitsplitsingen echter indicatief.

In aanvulling op de landelijke rapportage, hebben alle deelnemende bibliotheken een individueel rapport ontvangen. Deze rapportage biedt de bibliotheken de mogelijkheid hun individuele resultaten af te zetten tegen de landelijke cijfers, de resultaten van de provincie en bibliotheken van vergelijkbare grootte.